

విరూపాక్షుడు. ఆ ఊళ్లో ఒక పెద్ద మనిషి. అంతకుముందున్న అతని పేరేమిటోగానీ, పిరిగలవాడయ్యాడు గనక లచ్చయ్య అని పెట్టుకొన్నాడు. లచ్చయ్య రాజోద్యోగి. పన్నుల వసూళ్ళ శాఖలో ఉన్నతోద్యోగి. వాగలి పట్టుకుందానే పిరిపంట పండించగల నిత్య కృషివలుడు! అతనింట్లో వున్న అతని మంచం, కంచం కూడా 'లంచం' బాసతువే అని, పక్కంటివాళ్ళు ఇరుగు పొరుగులతో చెప్పకుంటూ వుంటారు. అలా చెప్పకోవడంతో అతని పేరుని తిరకాసు చేసి, "లంచయ్య" అని కూడా చెప్పకుంటూ వుంటారు. లచ్చయ్య ఓ ప్రక్క సీరిమంతుడయినా, ఇంకోప్రక్క మాత్రం వట్టి పిసివారిమంతుడు. తెల్ల పిల్లికి బిచ్చం పెట్టడు; వల్ల కాకికి ఎంగిలి చెయ్యి విడిలించడు. పైగా లంచం స్వీకరించకుండా అతను ఏ పని ముట్టుకోవనీ, ఏ పని చెయ్యాలన్నా చెయ్యి తడవవలసిందేననీ - బహిరంగంగా అతనే చెప్పకుంటాడు. అలా 'చెయ్యి' వట్టి, ఇలా చెయ్యి బట్టి అతను భాగ్యవంతుడు, దరిమిలా శ్రీమంతుడూ అయి కూచున్నాడు. ఐతే లచ్చయ్యమీద, అతని సంపాదన మీదా కొన్ని ఫిర్యాదులు వెళ్ళినా ఆస్థానంలోని మహోన్నతోద్యోగులు ఏమీ పట్టించుకోలేదు. లచ్చయ్య వాళ్ల గుప్పిట్లోనూ, వాళ్ళు లచ్చయ్య గుప్పిట్లోనూ 'గవ్ విస్'గా వుంటారు గనక గొడవలేదు. ఆ విషయం రాజాగారి వరకూ వెళ్లే ఆయన ఏ శ్రాంతి పొందిన ఆస్థాన న్యాయమూర్తులతో దర్యాప్తు సంఘం ఏర్పాటుచేసి, లచ్చయ్య మీద విచారణ జరిపించేవారేమోగాని, ఆయనకేమీ తెలియకపోవడంతో లచ్చయ్య, లచ్చయ్య లాంటివాళ్ళు రాజావారి దృష్టిలో విజాయితిపరులుగా, విశ్రింతగా బతికేస్తున్నారు. అంచేత ఏ అడ్డూఅపూ లేకుండా తన భార్యలకి ఏడు వారాల వగలు చేయించాడు. పిల్లలకి బంగారం మొలతొళ్ళు, బంగారం చెప్పలూ చేయించాడు. స్నానాల గదిలో బంగారు కొళాయిలు పెట్టించాడు. బంగారు గంగాళాలు చేయించాడు. ఇంకా కొంత బంగారాన్ని ధనరాశి తన రాజ్యంలో వుంటే క్షేమం కాదని, దూరంగా వున్న ఇంకో రాజ్యంలో గుస్తం చేయించాడు.

అంతటి బంగారు నిలకీ ఆయన

మళ్ళీ చెప్పిన కథలు

—రావి కొండలరావు

మూడింది. ఒకరోజు తన గుర్రం మీద పొరుగువారు వెళ్ళి వస్తూ దార్లో ప్రమాదవశాత్తు బండమీద పడిపోయి దిక్కుమాలిన చావు చచ్చాడు. "పాపం! ఇంత బంగారం ఇంత డబ్బు అతన్ని కాపాడలేకపోయిందే" అని కొందరూ అంత సంపాదించి కూడా ఓ చిన్నం బంగారముక్కయినా కూడా తీసుకెళ్ళలేకపోయాడు కదా పాపం" అని కొందరూ 'లంచయ్య'మీద జాలి పడ్డారు. లచ్చయ్య బండమీద పడ్డం ఏమిటి- భయంకరాకారమైన ఇద్దరు యము కింకరులు అతనిమీద పడ్డారు. "పదండి లంచగొండి లచ్చయ్యగారూ, సరకానికి విజయం చేయండి. ఆక్రమంగా అవివేతిగా ప్రజల్ని పిండి, డబ్బు దోచిన వారిని మేము సాధరంగా నూ లోకానికి అన్వేషిస్తాము. యూత్రా రుసుము లేదు.

కత్తులతో మెడ మీద ఒకసారి కొట్టి, తల నరికి, ఆ తలని ఇవన దేగలకి! మొండాన్ని ఇవన కాకులకి అహారంగా వెయ్యండి" అని శక్తి వేసి సంపాడు. లచ్చయ్య యము ధర్మరాజాని చూసి, సింహాసనం చూపిస్తూ "మరి మీరు మాత్రం....." అని ఏదో అవబోయాడుగాని, అతన్ని భద్రంగా తోడి తెచ్చిన కింకరులు బరబరా లాక్కుపోయారు. కొంత దూరం లాక్కెళ్ళి, నిలబెట్టి "మెడ వంచవయ్యా లంచగొండయ్యా - వేటు వేస్తాం" అన్నారు కర్కశంగా. లచ్చయ్య అదోలా చూశాడు. తన చేతికి తడి అంటుందే ఏ పనికి ఒప్పుకునే అలవాటు లేదతనికి. వీళ్ళు ఊరికే తల వంచమంటే వంచేస్తానా అనుకొని, "వాకేమిటి లాభం-మెడవంచితే" అన్నాడు. కింకరులు అర్థంకాని కళ్లతో

లంచగొండి - యములోకం

ఉచిత వాయుయాత్ర. సర్వ ఖర్చులూ నూనే. దయచేయండి." అని వాళ్ళకేసి అతన్ని లాక్కుపోయారు. లచ్చయ్యకేమీ అర్థం కాకపోయినా, యములోకం చేరిన తర్వాత అంతా అర్థమైంది. అక్కడ యము ధర్మరాజా కూడా తనలాగే సంపాదించిన బంగారం, ఏం చేసుకోవాలో తెలిక పెద్ద కిరీటం చేయించుకున్నాడు. సింహాసనం చేయించుకున్నాడు. వాటికి మణులు మాణిక్యాలూ పొదిగాడు. యము ధర్మరాజాని తనతో పోల్చుకుని లచ్చయ్య తృప్తి పడి సంతోషించాడు. లచ్చయ్య కుంచాలో లంచాలు కొట్టి అవివేతిగా ధన సంపాదన చేశాడనీ, ఏవాడూ పిల్లికి బిచ్చం పెట్టలేదనీ, అమిత స్వార్థపరుడనీ, అతని గురించి న్యాయమూర్తికి వివరించారు. వేరం అంతా విన్న యముధర్మరాజా "రెండు వల్లగా చూశారు. "ఏమిస్తారో చెప్పండి. తల వంచుతాను." అన్నాడు లచ్చయ్య

బొటన వేలుతో చూపుడు వేలువి మీటు మీటుతూ. కింకరులు అతన్ని అర్థం చేసుకోలేక "కింకర్తవ్యం" అన్నట్టు చూశారు. "అర్థం కాలేదా నా తండ్రులారా! వాకేదైనా ముట్టుకెప్పాలి. ఇంతా అని ఇవ్వండి. లేకపోతే మీ పని జరగదు" అన్నాడు లచ్చయ్య వప్పుతూ. కింకరుల కింకా అర్థం కాలేదని 'లంచం' అని చెప్పి తన హృదయం విప్పాడు. "అహో! ఏడు వరమ లంచగొండి. లంచాలు పుచ్చుకున్న వేరానికి వరకానికి తెస్తే ఇక్కడ కూడా లంచం అడగ్గలిగిన మహా ఘన మావపుడు! ఏళ్ళి ఏం చేసినా పాపం లేదు. పైగా మనకి బోలెడు పుణ్యం వస్తుంది-ఈ వరకం విడిచి మనం స్వర్గం పోవచ్చు" అను కొన్నారు కింకరులు. అనుకోడం ఏమిటి-ఏడికి గట్టి శక్తి వేయించాలని రాజాగారిలో ఆ విషయం విన్నవించారు. ధర్మరాజాలవారికి కళ్ళు మరింత ఎరబడ్డాయి. "ఏడు

పరమవీరుడు. పకల హింసలూ పెడుతూ, కొంత కాలం పోయిన తర్వాత తీసుకురండి" అన్నాడు క్రోధ వేళపూరితుడై. లచ్చయ్య దీర్ఘం కాలంపాటు పలు శిక్షలు అనుభవించాక, మళ్ళీ తీసుకొచ్చారు కింకరులు యముధర్మరాజా దగ్గరికి. "ఏడింకా లంచం మాట వదిలిపెట్టడం లేదు ప్రభూ! శిక్ష అవగానే లంచం అంటున్నాడు" అని ఫిర్యాదు చేశారు. "ఐతే ఇలాంటి నీమడికి ఇక్కడ కూడా స్థానం లేదు. తిన్నగా తీసుకెళ్ళి ఆ భూలోకంలోనే వదిలెయ్యండి. అక్కడ అన్నం నీరు లేవి గ్రామాలెన్నో వున్నాయి. కుళ్ళు రాజకీయాలతో మగ్గి పోతున్న అలాంటి గ్రామంలో పారేయండి. అదే తగిన శిక్ష!" అన్నాడు యముధర్మరాజా. తిరిగి భూలోకం వెళ్ళుస్తుండుకు లచ్చయ్యకి ఎంతో సంతోషం కలిగింది. తను మళ్ళీ అక్కడ రాజ్యం విలపచ్చు. పైగా ఇప్పుడు అక్కడ తనబోటి వాళ్లకి చాలా అవకాశాలు వున్నట్టు కూడా విన్నాడు. అంచేత ఓ కోరిక కోరదామనిపించి, "ప్రభూ! నాదొక చిన్న కోరిక. ఎలాగూ మీముండు వేమ ప్రత్యక్షం అయ్యామ గమక, మీరు కోరిన కోరికకు పరే అన్నామ గనక, వా కోరిక తీర్చగోరు తున్నాను" అన్నాడు లచ్చయ్య. "కోరుకో!" "ఎలాగూ నన్ను మా దేశం సొమ్ములున్నార గనక, ఏ రాష్ట్రంలో నయినా పరే నన్ను ఎమ్మెల్యేగా గాని, మంత్రిగా గాని చెయ్యండి. లేదా ప్రభుత్వ పాలనలో రెవిన్యూ, పబ్లిక్ వర్క్స్, లైసెన్సింగ్ అథారిటీ, టావ్ స్టానింగ్, రైలు టిక్కెట్ల తవితీ, టెలిఫోన్ల జారీ, నీటి సరఫరా, విద్యుత్తు, జనరల్ ఆస్పత్రి, దూరదర్శన్ లాంటి శాఖలు ఎన్నో వున్నాయని ఇక్కడికొచ్చిన మిత్రులు చెప్పారు. ఆయా శాఖల్లో లేదా మునిసిపాలిటీ- కార్పొరేషన్ లోగాని, వాకో మంచి ఉద్యోగం దొరికేలాగా తమరు వరం ఇస్తే నా వృత్తిని వేమ కొనసాగించగల గదానికి వాకు చక్కని అవకాశం వుంటుంది. లచ్చయ్య, లంచయ్య అనే వా రెండు పేర్లూ సార్థకం చేసుకుని ఇప్పుడు మరి స్థిరపడిపోతాను" అని విన్నవించాడు లచ్చయ్య అతి వివరంగా- ఆ యముధర్మరాజా, అతని పరివారమూ దిమ్మతిరిగి, విస్తుపోయి, మూర్ఛపోయేలా.

8-6-90 ఆంధ్రప్రదేశ్ సాహిత్య పరిషత్తు